

लोक सेवा आयोग

नेपाल शिक्षा सेवा, पुरातत्व समूह, संग्रहालय उपसमूह, राजपत्र अनंकित प्रथम श्रेणी, क्रोनोलजिष्ट र कार्यालय प्रमुख (क्षेत्रीय संग्रहालय) पदहरूको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

यस पाठ्यक्रम योजनालाई दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ :

प्रथम चरण :- लिखित परीक्षा (Written Examination)

पूर्णाङ्क :- २००

द्वितीय चरण :- अन्तर्वार्ता (Interview)

पूर्णाङ्क :- ३०

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

प्रथम चरण : लिखित परीक्षा (Written Examination)

पूर्णाङ्क :- २००

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उर्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली		प्रश्नसंख्या × अङ्क	समय
प्रथम	सामान्य ज्ञान र सार्वजनिक व्यवस्थापन (General Awareness & Public Management)	१००	४०	वस्तुगत (Objective)	बहुवैकल्पिक प्रश्न (MCQs)	२० प्रश्न × २ अङ्क	४५ मिनेट
	सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान (Job Based - knowledge)					३० प्रश्न × २ अङ्क	
द्वितीय	सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान (Job Based - knowledge)	१००	४०	विषयगत (Subjective)	छोटो उत्तर (Short Answer) लामो उत्तर (Long Answer)	१२ प्रश्न × ५ अङ्क ४ प्रश्न × १० अङ्क	२ घण्टा १५ मिनेट

द्वितीय चरण : अन्तर्वार्ता (Interview)

पूर्णाङ्क :- ३०

पत्र /विषय	पूर्णाङ्क	उर्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली
अन्तर्वार्ता (Interview)	३०		मौखिक (Oral)

द्रष्टव्य :

- यो पाठ्यक्रमको योजनालाई प्रथम चरण र द्वितीय चरण गरी दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ ।
- लिखित परीक्षाको प्रश्नपत्रको माध्यम भाषा पाठ्यक्रमको विषयवस्तु जुन भाषामा दिइएको छ सोही भाषाको आधारमा नेपाली वा अंग्रेजी मध्ये कुनै एक मात्र भाषा हुनेछ । तर विषयवस्तुलाई स्पष्ट गर्नुपर्ने अवस्थामा दुवै भाषा समेत प्रयोग सकिने छ ।
- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुनेछ ।
- प्रथम पत्र र द्वितीय पत्रको लिखित परीक्षा छुट्टाछुट्टै हुनेछ । तर एकैदिनमा परीक्षा लिइनेछ ।
- वस्तुगत बहुवैकल्पिक (Multiple Choice) प्रश्नको गलत उत्तर दिएमा प्रत्येक गलत उत्तर बापत २० प्रतिशत अङ्क कट्टा गरिनेछ । तर उत्तर नदिएमा त्यस बापत अङ्क दिइने छैन र अङ्क कट्टा पनि गरिने छैन ।
- वस्तुगत बहुवैकल्पिक हुने परीक्षामा परीक्षार्थीले उत्तर लेख्दा अंग्रेजी ठूलो अक्षरहरू (Capital letters): A, B, C, D मा लेख्नुपर्नेछ । सानो अक्षरहरू (Small letters): a, b, c, d लेखेको वा अन्य कुनै सङ्केत गरेको भए सबै उत्तरपुस्तिका रद्द हुनेछ ।
- बहुवैकल्पिक प्रश्न हुने परीक्षामा कुनै प्रकारको क्याल्कुलेटर (Calculator) प्रयोग गर्न पाइने छैन ।
- विषयगत प्रश्नहरूको हकमा तोकिएको अंकको एउटा लामो प्रश्न वा एउटै प्रश्नका दुई वा दुईभन्दा बढी भाग (Two or more parts of a single question) वा एउटा प्रश्न अन्तर्गत दुई वा बढी टिप्पणीहरू (Short notes) सोध्न सकिने छ ।
- विषयगत प्रश्न हुनेका हकमा प्रत्येक खण्डका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन् । परीक्षार्थीले प्रत्येक खण्डका प्रश्नको उत्तर सोहीखण्डको उत्तरपुस्तिकामा लेख्नुपर्नेछ ।
- परीक्षामा सोधिने प्रश्नसंख्या, अङ्क र अङ्कभार यथासम्भव सम्बन्धित पत्र/विषयमा दिइए अनुसार हुनेछ ।

लोक सेवा आयोग

नेपाल शिक्षा सेवा, पुरातत्व समूह, संग्रहालय उपसमूह, राजपत्र अनंकित प्रथम श्रेणी, क्रोनोलजिष्ट र कार्यालय प्रमुख (क्षेत्रीय संग्रहालय) पदहरूको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

११. यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भए तापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम तथा नीतिहरू परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्भन्नु पर्दछ ।
१२. प्रथम चरणको परीक्षाबाट छनोट भएका उम्मेदवारलाई मात्र द्वितीय चरणको परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ ।
१३. यस भन्दा अगाडि लागू भएको माथि उल्लेखित सेवा, समूहको पाठ्यक्रम खारेज गरिएको छ ।
१४. पाठ्यक्रम लागू मिति : - २०८०/१०/२२

लोक सेवा आयोग
नेपाल शिक्षा सेवा, पुरातत्व समूह, संग्रहालय उपसमूह, राजपत्र अनंकित प्रथम श्रेणी, क्रोनोलजिष्ट र कार्यालय प्रमुख (क्षेत्रीय संग्रहालय) पदहरूको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथम पत्र (Paper I) :-
सामान्य ज्ञान र सार्वजनिक व्यवस्थापन तथा सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान

भाग (Part I) :
सामान्य ज्ञान र सार्वजनिक व्यवस्थापन
(General Awareness and Public Management)

खण्ड (Section - A) : (१० प्रश्न× २ अङ्क = २० अङ्क)

1. सामान्य ज्ञान (General Awareness)

- 1.1 नेपालको भौगोलिक अवस्था, प्राकृतिक स्रोत र साधनहरू
- 1.2 नेपालको ऐतिहासिक, सांस्कृतिक र सामाजिक अवस्था सम्बन्धी जानकारी
- 1.3 नेपालको आर्थिक अवस्था र चालु आवधिक योजना सम्बन्धी जानकारी
- 1.4 जैविक विविधता, दिगो विकास, वातावरण, प्रदुषण, जलवायु परिवर्तन र जनसंख्या व्यवस्थापन
- 1.5 मानव जीवनमा प्रत्यक्ष प्रभाव पार्ने विज्ञान र प्रविधिका महत्वपूर्ण उपलब्धिहरू
- 1.6 जनस्वास्थ्य, रोग, खाद्य र पोषण सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- 1.7 नेपालको संविधान (भाग १ देखि ५ सम्म र अनुसूचीहरू)
- 1.8 संयुक्त राष्ट्रसंघ र यसका विशिष्टीकृत संस्था सम्बन्धी जानकारी
- 1.9 क्षेत्रीय संगठन (सार्क, बिमस्टेक, आसियान र युरोपियन संघ) सम्बन्धी जानकारी
- 1.10 राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय महत्वका समसामयिक गतिविधिहरू

खण्ड (Section - B) : (१० प्रश्न× २ अङ्क = २० अङ्क)

2. सार्वजनिक व्यवस्थापन (Public Management)

- 2.1 कार्यालय व्यवस्थापन (Office Management)
  - 2.1.1 कार्यालय (Office) : परिचय, महत्व, कार्य र प्रकार
  - 2.1.2 सहायक कर्मचारीका कार्य र गुणहरू
  - 2.1.3 कार्यालय स्रोत साधन (Office Resources): परिचय र प्रकार
  - 2.1.4 कार्यालयमा सञ्चारको महत्व, किसिम र साधन
  - 2.1.5 कार्यालय कार्यविधि (Office Procedure) : पत्र व्यवहार (Correspondence), दर्ता र चलानी (Registration & Dispatch), फाइलिङ (Filing), परिपत्र (Circular), तोक आदेश (Order), टिप्पणी लेखन र टिप्पणी तयार पार्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू
  - 2.1.6 अभिलेख व्यवस्थापन (Record Management)
- 2.2 निजामती सेवा ऐन र नियमावलीमा भएका देहायका व्यवस्थाहरू
  - 2.2.1 निजामती सेवाको गठन, संगठन संरचना, पदपूर्ति गर्ने तरिका र प्रक्रियाहरू
  - 2.2.2 कर्मचारीको नियुक्ति, सरुवा, बढुवा, विदा, विभागीय सजाय र अवकाश
  - 2.2.3 कर्मचारीले पालन गर्नुपर्ने आचरण, नैतिक दायित्व र कर्तव्यहरू
- 2.3 संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय सम्बन्धी जानकारी
- 2.4 संवैधानिक निकाय सम्बन्धी जानकारी
- 2.5 सरकारी बजेट, लेखा र लेखापरीक्षण प्रणाली सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- 2.6 सार्वजनिक सेवा प्रवाहको अर्थ, सेवा प्रवाह गर्ने निकाय, तरिका र माध्यमहरू
- 2.7 मानव अधिकार, सुशासन र सूचनाको हक सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- 2.8 सार्वजनिक बडापत्र (Public Charter)
- 2.9 व्यवस्थापनको अवधारणा तथा सार्वजनिक व्यवस्थापनमा निर्देशन, नियन्त्रण, समन्वय, निर्णय प्रक्रिया, उत्प्रेरणा र नेतृत्व सम्बन्धी जानकारी
- 2.10 मानवीय मूल्य मान्यता (Human Values), नागरिक कर्तव्य र दायित्व तथा अनुशासन

लोक सेवा आयोग
नेपाल शिक्षा सेवा, पुरातत्व समूह, संग्रहालय उपसमूह, राजपत्र अनंकित प्रथम श्रेणी, क्रोनोलजिष्ट र कार्यालय
प्रमुख (क्षेत्रीय संग्रहालय) पदहरूको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

भाग (Part II) :-

सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान (Job Based - Knowledge)

(३० प्रश्न× २ अङ्क = ६० अङ्क)

१. प्राग इतिहास (Prehistory) बारे सामान्य जानकारी
  - १.१ प्राग इतिहासको अर्थ
  - १.२ पूर्व पाषाण युग (Palaeolithic age)
  - १.३ मध्य पाषाण युग (Mesolithic age)
  - १.४ नव पाषाण युग (Neolithic age)
२. नेपालको पौराणिक इतिहास बारे संक्षिप्त जानकारी
  - २.१ काठमाडौंका गोपाल, महिषपाल र किरांतवंशी राजाहरू
  - २.२ कपिलवस्तुका शाक्यहरू
  - २.३ मिथिला (विदेह) को प्राचीन इतिहास
३. इतिहासको परिचय
  - ३.१ इतिहासको अर्थ
  - ३.२ इतिहासका श्रोतहरू (Sources)
  - ३.३ नेपाली इतिहासको काल विभाजन
४. लिच्छवीकालीन नेपाली इतिहासबारे जानकारी
  - ४.१ लिच्छवीकालीन नेपालको राजनैतिक र सामाजिक इतिहास
  - ४.२ लिच्छवीकालीन नेपाली मुद्रा र तिनका विशेषताहरू
  - ४.३ लिच्छवीकालीन नेपाली धातुकला र प्रस्तर कलाका विशेषताहरू
  - ४.४ लिच्छवीकालीन नेपाली वास्तुकलाका विविध पक्षहरू
५. पूर्व मध्यकालीन नेपाली इतिहास बारे जानकारी
  - ५.१ पूर्व मध्यकालीन नेपाल उपत्यकाका राजनैतिक एवं सामाजिक इतिहास
  - ५.२ पूर्व मध्यकालीन नेपाली मुद्राहरू
  - ५.३ कर्णाली प्रदेशका खस मल्लहरूको संक्षिप्त इतिहास
  - ५.४ सिमरौनगढका कर्णाटवंशी राजाहरूको संक्षिप्त इतिहास
६. मध्यकालीन नेपाली इतिहास बारे जानकारी
  - ६.१ मध्यकालीन नेपालको राजनैतिक एवं सामाजिक इतिहास
  - ६.२ मध्यकालीन नेपालको प्रस्तर कला, धातुकला, काष्ठकला, मृत्तिकाकला (Terracotta art) र चित्रकलाको विकास बारे जानकारी
  - ६.३ मध्यकालीन नेपाली मुद्रा र तिनका विशेषताहरू
  - ६.४ बाईसे चौबीसे राज्यहरूको बारे जानकारी
  - ६.५ गोरखाको इतिहास, श्री ५ पृथ्वीनारायण शाह र नेपालको एकीकरण अभियान
  - ६.६ सुगौली सन्धि
७. नेपालका निम्न जातजातिहरूको बसोबास क्षेत्र, धर्म, संस्कार र रीतिस्थितिहरू बारे सामान्य जानकारी
  - ७.१ किराँत, राजवंशी, धिमाल, थारु, नेवार, गुरुङ्ग, मगर, शेर्पा, तामाङ्ग, राउटे

लोक सेवा आयोग

नेपाल शिक्षा सेवा, पुरातत्व समूह, संग्रहालय उपसमूह, राजपत्र अनकित प्रथम श्रेणी, क्रोनोलजिष्ट र कार्यालय प्रमुख (क्षेत्रीय संग्रहालय) पदहरूको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

८. संग्रहालय विज्ञान (Museology) बारे जानकारी
- ८.१ संग्रहालयको परिभाषा
  - ८.२ संग्रहालयको वर्गीकरण
    - ८.२.१ प्रशासनिक आधारमा वर्गीकरण
    - ८.२.२ विषयगत आधारमा वर्गीकरण
  - ८.३ नेपालको संग्रहालय विकासको इतिहास
  - ८.४ संग्रहालयका कामहरू
    - ८.४.१ सामग्री संकलन गर्ने तरिकाहरू (Mode of acquisition)
    - ८.४.२ संकलित सामग्रीको अभिलेख राख्ने तरिका (Documentation of Museum objects)
    - ८.४.३ संग्रहालय शिक्षा (Museum Education)
९. संग्रहालय सामग्रीको व्यवस्थापन
- ९.१ सामग्रीहरूको आम्दानी किताव र विवरण पुस्तिका राख्ने तरिका (Method of Keeping entry book and inventory book)
  - ९.२ सामग्रीहरूको विस्तृत परिचयपत्र तयार गर्ने तरिका र त्यसको महत्व (Preparation of index card and its importance)
  - ९.३ सामग्रीहरूको स्याहार सम्भारमा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू
  - ९.४ पूरातात्विक सामग्रीहरूको काल निर्धारण पद्धतिहरू बारे जानकारी
  - ९.५ प्राचीन स्मारक संरक्षण ऐन, २०१३
१०. क्षेत्रीय संग्रहालयको व्यवस्थापन
- १०.१ संग्रहालय प्रशासन सम्बन्धी ज्ञान
  - १०.२ संग्रहालय सामग्रीहरूको प्रदर्शन (Display) गर्दा ध्यान पुर्‍याउनु पर्ने कुराहरू
  - १०.३ संग्रहालय असुरक्षाका बाह्य एवं आन्तरिक कारणहरू र त्यसबाट बचाउने उपायहरू
  - १०.४ संग्रहालयमा अनुसन्धान र प्रकाशनको महत्व
  - १०.५ संग्रहालय र जनसम्पर्क

प्रथम पत्रको लागि यथासम्भव निम्नानुसार प्रश्नहरू सोधिने छ ।

प्रथम पत्र (वस्तुगत)					
भाग	खण्ड	विषयबस्तु	परीक्षा प्रणाली	अङ्कभार	प्रश्न संख्या × अङ्क
I	(A)	सामान्य ज्ञान (General Awareness)	बहुवैकल्पिक प्रश्न (MCQs)	२०	१० प्रश्न × २ अङ्क = २०
	(B)	सार्वजनिक व्यवस्थापन (Public Management)		२०	१० प्रश्न × २ अङ्क = २०
II	-	सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान (Job Based -knowledge)		६०	३० प्रश्न × २ अङ्क = ६०

प्रथम पत्रको **भाग (Part II)** सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान (Job based -knowledge) को पाठ्यक्रमका इकाईबाट परीक्षामा यथासम्भव देहाय बमोजिम प्रश्नहरू सोधिने छ ।

इकाई	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
प्रश्न संख्या	2	2	2	3	2	2	2	6	6	2

लोक सेवा आयोग
नेपाल शिक्षा सेवा, पुरातत्व समूह, संग्रहालय उपसमूह, राजपत्र अनंकित प्रथम श्रेणी, क्रोनोलजिष्ट र कार्यालय
प्रमुख (क्षेत्रीय संग्रहालय) पदहरूको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

द्वितीय पत्र (Paper II) :-
सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान (Job based -knowledge)

खण्ड (Section) (A) :- ५० अङ्क

१. प्राग इतिहास (Prehistory) बारे सामान्य जानकारी
  - १.१ प्राग इतिहासको अर्थ
  - १.२ पूर्व पाषाण युग (Palaeolithic age)
  - १.३ मध्य पाषाण युग (Mesolithic age)
  - १.४ नव पाषाण युग (Neolithic age)
२. नेपालको पौराणिक इतिहास बारे संक्षिप्त जानकारी
  - २.१ काठमाडौंका गोपाल, महिषपाल र किरांतवंशी राजाहरू
  - २.२ कपिलवस्तुका शाक्यहरू
  - २.३ मिथिला (विदेह) को प्राचीन इतिहास
३. इतिहासको परिचय
  - ३.१ इतिहासको अर्थ
  - ३.२ इतिहासका श्रोतहरू (Sources)
  - ३.३ नेपाली इतिहासको काल विभाजन
४. लिच्छवीकालीन नेपाली इतिहासबारे जानकारी
  - ४.१ लिच्छवीकालीन नेपालको राजनैतिक र सामाजिक इतिहास
  - ४.२ लिच्छवीकालीन नेपाली मुद्रा र तिनका विशेषताहरू
  - ४.३ लिच्छवीकालीन नेपाली धातुकला र प्रस्तर कलाका विशेषताहरू
  - ४.४ लिच्छवीकालीन नेपाली वास्तुकलाका विविध पक्षहरू
५. पूर्व मध्यकालीन नेपाली इतिहास बारे जानकारी
  - ५.१ पूर्व मध्यकालीन नेपाल उपत्यकाका राजनैतिक एवं सामाजिक इतिहास
  - ५.२ पूर्व मध्यकालीन नेपाली मुद्राहरू
  - ५.३ कर्णाली प्रदेशका खस मल्लहरूको संक्षिप्त इतिहास
  - ५.४ सिमरौनगढका कर्णाटवंशी राजाहरूको संक्षिप्त इतिहास
६. मध्यकालीन नेपाली इतिहास बारे जानकारी
  - ६.१ मध्यकालीन नेपालको राजनैतिक एवं सामाजिक इतिहास
  - ६.२ मध्यकालीन नेपालको प्रस्तर कला, धातुकला, काष्ठकला, मृत्तिकाकला (Terracotta art) र चित्रकलाको विकास बारे जानकारी
  - ६.३ मध्यकालीन नेपाली मुद्रा र तिनका विशेषताहरू
  - ६.४ बाईसे चौबीसे राज्यहरूको बारे जानकारी
  - ६.५ गोरखाको इतिहास, श्री ५ पृथ्वीनारायण शाह र नेपालको एकीकरण अभियान
  - ६.६ सुगौली सन्धि
७. नेपालका निम्न जातजातिहरूको बसोबास क्षेत्र, धर्म, संस्कार र रीतिस्थितिहरू बारे सामान्य जानकारी
  - ७.१ किराँत, राजवंशी, धिमाल, थारु, नेवार, गुरुङ्ग, मगर, शेर्पा, तामाङ्ग, राउटे

लोक सेवा आयोग
नेपाल शिक्षा सेवा, पुरातत्व समूह, संग्रहालय उपसमूह, राजपत्र अनंकित प्रथम श्रेणी, क्रोनोलजिष्ट र कार्यालय प्रमुख (क्षेत्रीय संग्रहालय) पदहरूको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

खण्ड (Section) (B) :- ५० अङ्क

८. संग्रहालय विज्ञान (Museology) बारे जानकारी

- ८.१ संग्रहालयको परिभाषा
- ८.२ संग्रहालयको वर्गीकरण
  - ८.२.१ प्रशासनिक आधारमा वर्गीकरण
  - ८.२.२ विषयगत आधारमा वर्गीकरण
- ८.३ नेपालको संग्रहालय विकासको इतिहास
- ८.४ संग्रहालयका कामहरू
  - ८.४.१ सामग्री संकलन गर्ने तरिकाहरू (Mode of acquisition)
  - ८.४.२ संकलित सामग्रीको अभिलेख राख्ने तरिका (Documentation of Museum objects)
  - ८.४.३ संग्रहालय शिक्षा (Museum Education)

९. संग्रहालय सामग्रीको व्यवस्थापन

- ९.१ सामग्रीहरूको आम्दानी किताब र विवरण पुस्तिका राख्ने तरिका (Method of Keeping entry book and inventory book)
- ९.२ सामग्रीहरूको विस्तृत परिचयपत्र तयार गर्ने तरिका र त्यसको महत्व (Preparation of index card and its importance)
- ९.३ सामग्रीहरूको स्याहार सम्भारमा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू
- ९.४ पूरातात्विक सामग्रीहरूको काल निर्धारण पद्धतिहरू बारे जानकारी
- ९.५ प्राचीन स्मारक संरक्षण ऐन, २०१३

१०. क्षेत्रीय संग्रहालयको व्यवस्थापन

- १०.१ संग्रहालय प्रशासन सम्बन्धी ज्ञान
- १०.२ संग्रहालय सामग्रीहरूको प्रदर्शन (Display) गर्दा ध्यान पुर्‍याउनु पर्ने कुराहरू
- १०.३ संग्रहालय असुरक्षाका बाह्य एवं आन्तरिक कारणहरू र त्यसबाट बचाउने उपायहरू
- १०.४ संग्रहालयमा अनुसन्धान र प्रकाशनको महत्व
- १०.५ संग्रहालय र जनसम्पर्क

द्वितीय पत्रको लागि यथासम्भव निम्नानुसार प्रश्नहरू सोधिनेछ ।

द्वितीय पत्र (विषयगत)					
पत्र	विषय	खण्ड	अङ्कभार	छोटो उत्तर	लामो उत्तर
द्वितीय	सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान (Job Based-Knowledge)	(A)	५०	६ प्रश्न × ५ अङ्क = ३०	२ प्रश्न × १० अङ्क = २०
		(B)	५०	६ प्रश्न × ५ अङ्क = ३०	२ प्रश्न × १० अङ्क = २०